

Список використаних джерел:

1. Соціальні проблеми молоді в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.old.niss.gov.ua/Monitor/april08/27.htm>.
2. Хачатуров Р. Л. Юридическая ответственность / Р. Л. Хачатуров, Р. Г. Ягютян. – Тольятти : Издательство МАБ и БД, 1995. – 200 с.
3. Білецька Л. В. Економічна теорія (Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка) / Білецька Л. В., Білецький О. В., Савич В. І. – К., 2009. – 688 с.
4. Крушельницька Т. Деякі аспекти моніторингу діяльності органів державної влади щодо співпраці з інститутами громадянського суспільства в Україні / Т. Крушельницька, Є. Радугін // Вісник НАДУ. – 2010. – № 1. – С. 245–257.
5. Попов С. А. Гражданская социальная ответственность как фактор развития гражданского общества / С. А. Попов // Гражданская социальная ответственность как фактор стабильности и прогрессивного развития России : сборник статей по материалам заочной всероссийской научно-практической конференции / под ред. О. А. Копцевой. – М., 2007. – 232 с.
6. Аристотель. Политика / Аристотель ; [пер. с древнегреч.]. – М. : АСТ ; АСТ Москва ; Хранитель, 2006. – 393 с.
7. Зубкова О. Г. Результаты выборов в органы местного самоуправления как показатель уровня гражданской социальной ответственности горожан / О. Г. Зубкова // Гражданская социальная ответственность как фактор стабильности и прогрессивного развития России : сборник статей по материалам заочной всероссийской научно-практической конференции ; под ред. О. А. Копцевой. – М., 2007. – 232 с.

УДК 338.354

О. М. Чечель, доктор наук з державного управління,
професор кафедри державного управління
Національного університету біоресурсів
і природокористування України

ПРИНЦИПИ ТА МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Розглянуто проблемні питання щодо принципів та механізму державного регулювання економіки як складової механізму державного регулювання. Розкрито зміст механізму державного регулювання економіки на основі вивчення механізму державного управління, етимології слова “механізм” з урахуванням сутності державного регулювання економіки. Досліджено компонентну структуру механізму державного регулювання економіки, проаналізовано та охарактеризовано його складові. Визначено та обгрунтовано принципи державного регулювання економіки.

Ключові слова: державне управління; механізм; державне регулювання економіки; механізм державного регулювання економіки; функції; завдання; об’єкт; суб’єкт; принципи державного регулювання економіки; економічна політика.

Considered the problematic issues principles and mechanisms of government regulation of the economy as part of the mechanism of government. Disclosure of the contents the mechanism of state regulation of the economy on the basis of studying the mechanism of government, the etymology of the word “mechanism” with the nature of the state regulation of the economy. Defined

© О. М. Чечель, 2013

component structure of the mechanism of state regulation of the economy are discussed and described its components. Determined and proved principles of state regulation of the economy.

Key words: *public administration; mechanism; government regulation of the economy; the mechanism of state regulation of the economy; the functions; tasks; object; subject; principles of state regulation of the economy; the economic policy.*

Постановка проблеми (постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями). Нинішнього часу в Україні продовжуються трансформаційні процеси, спрямовані на розвиток ринкової економічної системи, що обумовлює необхідність активного регулювання з боку держави. Численними науковими дослідженнями у сфері державного управління доведено, що в країнах із трансформаційною економікою необхідність державного регулювання вища, оскільки самоорганізація (а ринок становить класичний зразок самоорганізації) властива досить стійким системам і малоефективна в період переходу від однієї системи до іншої, враховуючи, що трансформаційні процеси ускладнюються загостренням соціальних проблем, які потрібно пом'якшити.

До ключових чинників сталого економічного розвитку, а тим більше макроекономічних зрушень, яких потребують країни під час суспільно-економічних трансформацій, належить ефективне державне регулювання економіки, під яким слід розуміти цілеспрямований вплив держави у сфері управління економікою для надання економічним процесам певної спрямованості відповідно до цілей, завдань та інтересів країни.

Саме держава виступає як унікальний за своїми можливостями суб'єкт економіки. Враховуючи, що закономірністю періоду системної економічної трансформації є якісна зміна сукупності взаємовідносин між державою та економікою, доопрацювання потребують теоретико-методологічні аспекти державного регулювання економіки. Для розвитку сталої, ефективної та конкурентоспроможної соціально-орієнтованої економіки в Україні потрібний ефективний механізм державного регулювання, спрямований на реалізацію основної мети, яка полягає у виконанні соціально-економічних функцій держави і забезпеченні сталого економічного зростання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій (аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття). Практичні та теоретичні аспекти державного регулювання економіки України досліджуються численними науковими установами: Національним інститутом стратегічних досліджень, Міжнародним центром перспективних досліджень, Інститутом еволюційної економіки, Інститутом економіки та прогнозування НАН України, вищими навчальними закладами, фахівці яких вивчають і розвивають економічну теорію. Теоретичні та прикладні дослідження аспектів державного управління та державного регулювання економіки в Україні проводили Е. Б. Адельсеїтова, О. В. Бойко-Бойчук, В. М. Гриньова, Л. І. Дідківська, В. Я. Малиновський, Т. А. Піхняк, І. В. Розпутенко, Р. М. Рудницька, Д. М. Стеченко, О. В. Федорчак, Н. П. Харченко та ін. [1–12].

Огляд наукових публікацій показав, що достатньо глибоко та повно розкрито механізм державного управління. Крім того, деякі публікації розкривають механізми державного регулювання в окремих галузях і сферах. Тому сформувалися погляди на механізм державного регулювання підприємницької діяльності, малого бізнесу, аграрного сектора, зайнятості, територій, інноваційної сфери, банківського сектора тощо. Однак поза увагою залишився механізм державного регулювання економіки. Нині поки що не визначено й не розвинуто теоретичні засади механізму державного регулювання економіки, це обумовлює необхідність глибших досліджень у цьому напрямі.

Мета статті (формулювання цілей статті (постановка завдання) – проаналізувати теоретико-методологічні аспекти державного управління, державного регулювання економіки та визначити сутність, структуру механізму державного регулювання економіки, розробити його концептуальну схему.

Виклад основного матеріалу (виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів). Враховуючи, що державне регулювання економіки є невід’ємною функцією державного управління, вважаємо за доцільне проаналізувати сутність і зміст механізму державного управління. Провідні вітчизняні економісти механізм державного управління визначають так:

- інструмент реалізації функцій держави та її виконавчої влади [13];
- практичні заходи, засоби, важелі, стимули, за допомогою яких органи державної влади впливають на будь-які суспільні відносини для досягнення поставлених цілей [14];
- комплексна система державного управління, до складу якої входять конкретні механізми управління (економічний, мотиваційний, політичний, правовий тощо), які в сукупності здатні забезпечити збалансоване та ефективне функціонування єдиного державного механізму [5];
- сукупність засобів організації управлінських процесів та способів впливу на розвиток керованих об’єктів із використанням відповідних методів управління, спрямованих на реалізацію цілей державного управління [6];
- штучно створена складна система, призначена для досягнення поставлених цілей, яка має певну структуру, сукупність правових норм, методів, засобів, інструментів державного впливу на об’єкт управління [9];
- механізм як система, призначена для практичного здійснення державного управління та досягнення поставлених цілей, котра має певну структуру, методи, важелі, інструменти впливу на об’єкт управління з відповідним правовим, нормативним та інформаційним забезпеченням [15].

Для того щоб у процесі критичного аналізу визначити сутність механізму державного управління, з’ясуємо етимологію слова “механізм”. Сам термін застосовується в техніці, де він означає пристрій, що передає або перетворює рух, також значення цього терміна пов’язують із внутрішньою будовою машини. Це слово застосовують і як визначення внутрішньої будови, системи чого-небудь, а ще воно може застосовуватися для характеристики сукупності станів і процесів, з яких складається певне явище [16].

У процесі наукового пошуку теоретико-правової дефініції поняття механізму держави Н. П. Харченко зазначає, що будь-який механізм – це сукупність взаємозалежних і взаємодіючих частин або елементів за наявності, з одного боку, внутрішньої впорядкованості й узгодженості між ними, а з іншого – диференціації та відносної автономності. Дослідник наголошує на тому, що механізм – це система в дії, а не дія системи, тому слід розвивати термінологічний зміст поняття “механізм” у теорії державного управління [12].

Етимологічний зміст цього терміна та результати наукових досліджень у сфері формування механізмів державного управління дозволяють зробити висновок, що рацію мають ті науковці, які розглядали механізм як систему, серед них О. М. Кравченко, Р. М. Рудницька, О. Г. Сидорчук, О. М. Стельмах, О. В. Федорчук [8; 15; 20].

Досить глибоко досліджував зміст і структуру механізму державного управління О. В. Бойко-Бойчук. Дослідникові вдалося визначити усю сукупність ознак механізму як системи, серед яких виділено стимули, засоби, важелі, а також формування нових інститутів, організаційних структур тощо [2]. Це дозволило авторові шляхом їх узагальнення структурувати змістовну і формотвірні складові загальної моделі механізму, які можна використовувати під час обґрунтування механізму державного регулювання економіки.

О. В. Бойко-Бойчук погоджується з думкою О. В. Радченко в тому, що механізмів державного управління може бути стільки, скільки є функцій у держави, водночас кожна функція державного управління потребує існування відповідного механізму її реалізації [8].

Таким чином, можна обґрунтовано стверджувати про необхідність утворення ефективного механізму державного регулювання економіки, оскільки він є однією з функцій державного управління. При цьому правомірне застосування напрацьованих у сфері державного управління теоретико-методологічних підходів.

Учені використовували різні методи наукових досліджень для розкриття сутності та структури механізму державного регулювання економіки. А. В. Мішина на основі синтезу функціонального і структурного підходів розкрила його функціональний і структурний зміст, відповідно до чого механізм державного регулювання економіки дослідниця трактує як систему взаємозалежних і взаємообумовлених рухів і дій, а його структурний зміст – як сукупність форм, методів та інструментів, що реалізують регулівну функцію держави [17].

Водночас для розкриття сутності, змісту і структури механізму державного регулювання економіки Ю. І. Трещевський застосував діалектичний метод. На думку вченого, сутність механізму державного регулювання економіки виражає відносини суб'єктів, що утворюють цілісну систему, яка включає органи державної влади, учасників господарської діяльності та зовнішнє середовище у вигляді потреб, інтересів і цілей суб'єктів економічної діяльності. У зв'язку з цим механізм державного регулювання економіки як загальної категорії являє собою відносини між суб'єктами господарювання та органами державної влади з приводу господарської діяльності. А зміст механізму державного регулювання економіки, на думку науковця, – це сукупність економічних форм, методів, способів і правових норм, за допомогою яких органи державної влади впливають на економічні процеси, забезпечують розв'язання суперечностей у соціально-економічних системах [18], тим самим автор розкриває структурну складову досліджуваного процесу.

На основі теоретичного дослідження можна зробити певні висновки:

– державне регулювання економіки – важлива функція державного управління, для її реалізації потрібний дійовий механізм, в основу якого можна покласти методологічні підходи;

– з урахуванням значення терміна “механізм” і результатів наукових досліджень провідних економістів механізм державного регулювання економіки має розглядатися як система, що характеризується набором певних компонентів, які утворюватимуть його структуру;

– нинішнього часу на теоретико-методологічному рівні формування та функціонування механізму державного регулювання економіки поки що не відпрацьовано.

Ці проблеми актуальні та потребують науково обґрунтованого вирішення. Авторський підхід до формування механізму державного регулювання економіки розпочнемо з визначення компонентів, які увійдуть до його складу. При цьому потрібно враховувати, що зазначений механізм має розкривати методологію й організацію даного процесу. Важливість обґрунтування дійового механізму державного регулювання економіки обумовлена тим, що саме від методологічної бази залежить дієвість усієї системи державного регулювання економіки згідно з обраним варіантом руху, що забезпечить досягнення поставлених стратегічних і тактичних цілей, реалізацію завдань.

За визначенням Т. А. Піхняк, механізм державного регулювання – це спосіб організації економічних відносин між державою і підприємствами, населенням, іншими країнами та міжнародними інституціями для стабілізації соціально-економічної ситуації в країні та створення передумов для економічного зростання [17]. Для забезпечення цих економічних відносин потрібні суб'єкт (за даним визначенням – це держава) та об'єкт (підприємства, населення, інші країни та міжнародні інституції). Об'єктами державного регулювання економіки також можуть бути регіони, галузі та сектори економіки.

Отже, суб'єкти та об'єкти – обов'язкові елементи механізму державного регулювання економіки. Суб'єкти державного регулювання економіки: Президент України, Кабінет

Механізми державного управління

Міністрів України, Верховна Рада України, державні органи виконавчої влади різних рівнів, Національний банк України, Антимонопольний комітет України, Фонд державного майна України, об'єднання, союзи та асоціації.

Державне регулювання економіки передбачає досягнення певного результату, воно має цільову спрямованість. Т. А. Піхняк дає визначення, згідно з яким державне регулювання здійснюється для стабілізації соціально-економічної ситуації в країні та створення передумов для економічного зростання, а для цього потрібно виконати низку завдань [7]. Тому до механізму державного регулювання економіки слід також включити мету і завдання.

Мету державного регулювання економіки сформулюємо таким чином: забезпечення сприятливих умов для сталого економічного розвитку та подальшого економічного зростання в Україні, досягнення соціальної стабільності, підвищення рівня глобальної конкурентоспроможності країни.

До основних завдань державного регулювання економіки України на даному етапі належать: забезпечення стабільного економічного зростання та розвитку; досягнення повної, ефективної та продуктивної зайнятості трудових ресурсів, нарощування трудового потенціалу; прозорий та справедливий перерозподіл доходів населення і зменшення соціальної напруженості; досягнення й послідовне підвищення економічної ефективності в країні; збалансування зовнішньоторговельного балансу країни, забезпечення стабільності цін і грошей, раціоналізація природокористування, подальший інституційний розвиток. Виконання цих завдань сприятиме створенню необхідних умов для економічного розвитку та вирішення соціальних проблем.

Досягнення мети і реалізація поставлених завдань державного регулювання економіки потребує певних дій, використання різних способів впливу, що досягається за допомогою різноманітних методів державного регулювання. У сфері державного регулювання економіки застосовують правові, адміністративні, економічні, а також специфічні методи (прямі та непрямі).

Оскільки методологія державного регулювання економіки – це підходи, принципи та логіка управління соціально-економічним розвитком країни [4], то до структури механізму державного регулювання економіки слід включити низку принципів як основних вихідних положень, незаперечних вимог, дотримання яких сприятиме ефективному його функціонуванню. Принципи державного регулювання економіки стали предметом окремої наукової дискусії (табл. 1).

Частина з вищенаведених принципів об'єктивно обов'язкова, але деякі з них мають дискусійний характер. Так, Д. М. Стеченко виокремлює принцип стабільності, який забезпечує необхідний вплив на економіку для вирівнювання піднесень і нівелювання спадів ділового циклу, стримування безробіття, підтримки економічного розвитку [10]. Зміст даного принципу можна трактувати як стабільність системи державного регулювання економіки. Зауважимо, що в умовах макроекономічної нестабільності та мінливості економічних процесів державне регулювання економіки має бути гнучким і спрямованим на адаптацію механізму до умов, що складатимуться під впливом тих або інших чинників. У цьому аспекті автор трактує принцип адекватності, але цього недостатньо, оскільки на певний період часу державне регулювання економіки відповідатиме тим умовам, в яких приймалися рішення, але під впливом зміни цих умов воно перестає бути адекватним і тому його треба адаптувати. І тільки після цього державне регулювання економіки відповідатиме новим умовам. Принцип стабільності у тому змісті, як його трактує автор, коректніше називати принципом макроекономічної стабілізації.

Найкоректнішою є система принципів Л. І. Дідківської, вона включає майже всі найважливіші принципи, але її необхідно доповнити. Отже, головними принципами державного

Механізми державного управління

регулювання економіки вважаємо: науковість, погодження інтересів, цілеспрямованість, пріоритетність, доцільність, системність, комплексність, принцип гнучкості й адаптації, достатності, принципи організаційно-правового й економіко-організаційного забезпечення, а також принципи поступовості та етапності державного регулювання економіки, пріоритету права над економікою, єдності економіки і політики, ефективності, прозорості, відповідальності.

Таблиця 1

Підходи до класифікації принципів державного регулювання економіки

Автори	Класифікація принципів ДРЕ
Д. М. Стеченко, Л. А. Швайка [10]	Загальні: принцип пріоритету права над економікою, ефективності, справедливості, стабільності, системності державного впливу, адекватності, оптимального поєднання адміністративно-правових і економічних важелів, поступовості та етапності, забезпечення єдності стратегічного і поточного державного регулювання та його оперативності, дотримання вимоги матеріально-фінансової збалансованості. Нові принципи: бюджетної політики та податкового регулювання зовнішньоекономічної діяльності
Н. А. Панчук [19]	Системність, безперервність, єдність розвитку, обґрунтованість, об'єктивність, економічність, обов'язковість, професіоналізм
Н. Б. Антонова, О. Б. Хорошко [20]	Об'єктивні вимоги: адекватність, комплексний підхід, цілісність системи. Характеристики системи: організованість, ієрархічність і багаторівневність, нерозривна єдність із зовнішнім оточенням і середовищем. Загальні принципи державного управління: єдність економіки і політики, єдність централізму й самостійності, науковості, ефективності, сполучення загальних і локальних цілей
В. М. Гриньова [3]	Регулювання економіки, відповідальність за прийняття рішень і кінцеві результати, високий професіоналізм суб'єктів державного регулювання економіки, ефективне використання ресурсів, пріоритетність розв'язування проблем, орієнтованість на забезпечення економічного розвитку та на його основі соціального благополуччя для всього населення
Л. І. Дідківська [4]	Науковість, погодження інтересів, цілеспрямованість, пріоритетність, системність, комплексність, принцип адаптації, достатності, принципи організаційно-правового та економіко-організаційного забезпечення

Оскільки адекватність державного регулювання економіки вимогам і пріоритетам державного управління забезпечується реалізацією функцій державного регулювання економіки та вирішенням поставлених завдань, вважаємо за необхідне внести їх компоненти в механізм державного регулювання економіки.

У наукових публікаціях серед функцій державного регулювання економіки виділяють такі [4; 15]:

– цільову – визначення цілей, пріоритетів та основних напрямів розвитку національної економіки;

– стимулюючу – формування регуляторів, здатних ефективно впливати на діяльність господарських суб'єктів і спрямовувати економічні процеси в бажаному для суспільства напрямі;

Механізми державного управління

- нормативну – держава за допомогою законодавчих актів встановлює певні “правила гри” для суб’єктів економіки;
- коригувальну – коригування розподілу ресурсів в економіці для розвитку прогресивних процесів, усунення негативних зовнішніх ефектів тощо;
- соціальну – державне регулювання соціально-економічних відносин, перерозподіл доходів, забезпечення соціального захисту й соціальних гарантій, збереження навколишнього середовища, безпосереднє управління неринковим сектором економіки – регулювання державного сектора економіки, створення суспільних благ;
- контрольну – державний нагляд і контроль за виконанням установлених “правил гри”, економічних, екологічних, соціальних стандартів.

Отже, механізм державного регулювання економіки розглядаємо як систему (рис. 1), що становить компонентну структуру. Її складові – це цілі, завдання, принципи, функції, суб’єкти й об’єкти, методи і форми державного регулювання економіки, які у своїй взаємодії та взаємозв’язку обумовлюють економічну політику країни, а її реалізація сприятиме досягненню стратегічної мети і виконанню регулівної функції держави у сфері державного управління. Відповідно до цього механізму розкривається сутність державного регулювання економіки, яка проявляється в забезпеченні відносин між суб’єктами державного регулювання та об’єктами, які утворюють цілісну систему з асиметричним впливом її елементів.

В умовах трансформаційної економіки державне регулювання економічних процесів потребує адекватного механізму, який слід коригувати як протягом, так і в міру завершення переходу до ринкової системи господарювання.

Механізм державного регулювання економіки формує економічну політику та її складові.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Для виконання складного й актуального завдання державного регулювання економіки запропоновано відповідний механізм і охарактеризовано його компонентну структуру. Цей механізм являє собою систему, до її складу увійшли необхідні елементи для ефективної організації та реалізації регулівної функції держави, він адекватно відбиває складну систему соціально-економічних відносин між державою, як суб’єктом регулювання, та об’єктами. Виходячи з того, що державне регулювання економіки – це одна з функцій державного управління, описаний механізм визначено як похідний від механізму державного управління.

Список використаних джерел:

1. Адельсеїтова Е. Б. Формування ефективного механізму регулювання національної економіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03 / Е. Б. Адельсеїтова ; Крим. інж.-пед. ун-т. – Сімф., 2009. – 20 с.
2. Бойко-Бойчук О. В. Механізми державного управління: узагальнена модель [Електронний ресурс] / О. В. Бойко-Бойчук. – Режим доступу : <http://www.concept.at.ua/load/0-0-0-34-20>.
3. Гриньова В. М. Державне регулювання економіки : підручник / Гриньова В. М. – К. : Знання, 2008. – 398 с.
4. Дідківська Л. І. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / Л. І. Дідківська, Л. С. Головка. – 5-те вид. – К. : Знання, 2006. – 213 с.
5. Кравченко О. М. Теоретичні підходи до визначення поняття “механізм державного управління” [Електронний ресурс] / О. М. Кравченко // Державне управління: удосконалення та розвиток : електронне наукове фахове видання. – 2009. – № 3. – Режим доступу : <http://www.dy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=56>.

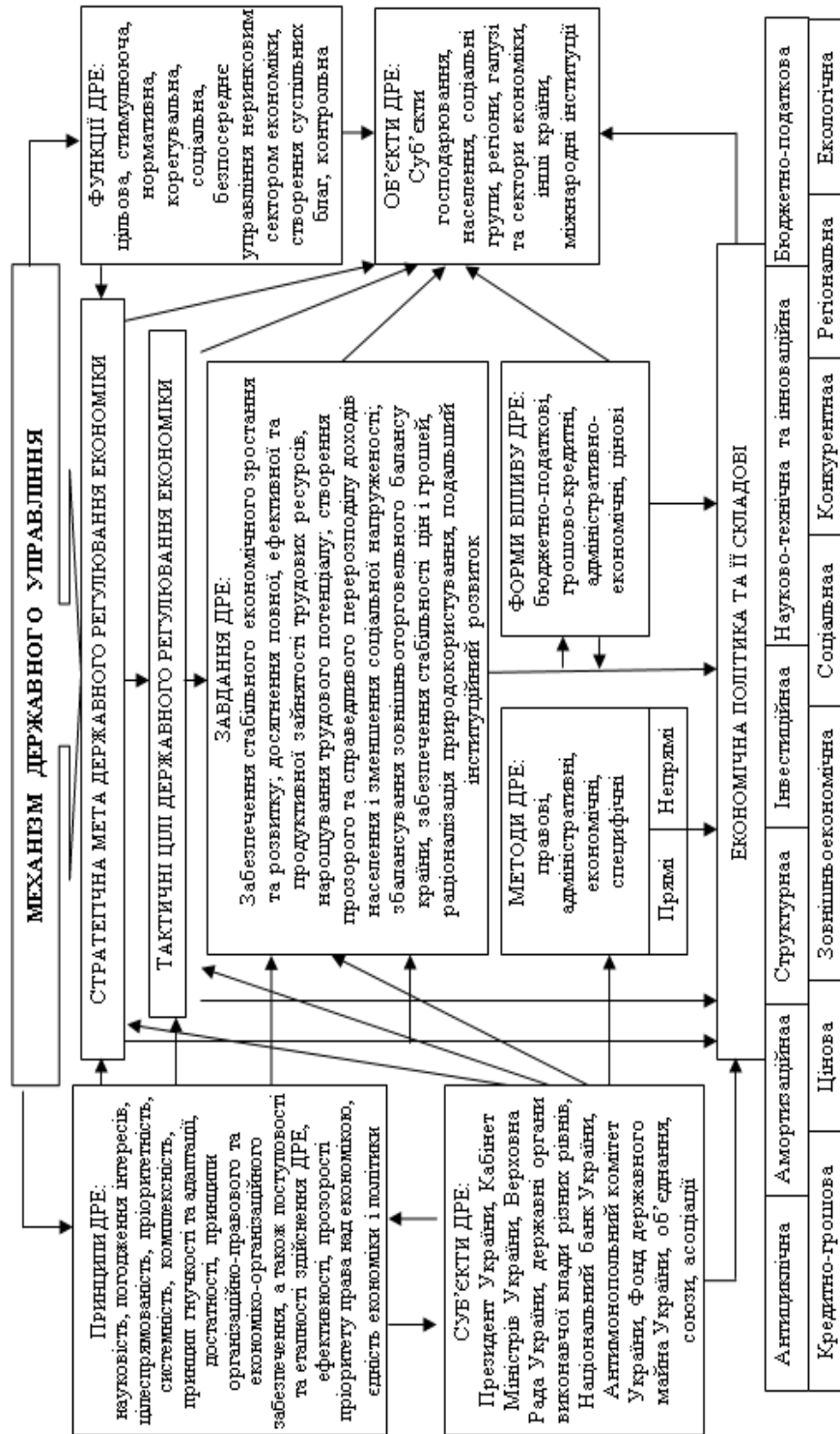

Рис. 1. Механізм державного регулювання економіки та його компонентна структура

6. Малиновський В. Я. Державне управління : навч. посібн. / Малиновський В. Я. – 2-ге вид., доп. та перероб. – К. : Атіка, 2003. – 576 с.

7. Піхняк Т. А. Проблеми механізму державного регулювання економічного зростання [Електронний ресурс] / Піхняк Т. А. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Znphktei/2011_1/statti/pixnyak/pixnyak.htm.

8. Радченко О. В. Категорія “механізм” у системі державного управління / О. В. Радченко // Держава та регіони : наук.-вироб. журн. Серія : Державне управління. – 2009. – № 3. – С. 64–69.

9. Рудницька Р. М. Механізми державного управління: сутність і зміст / Рудницька Р. М., Сидорчук О. Г., Стельмах О. М. ; за наук. ред. М. Д. Лесечка, А. О. Чемериса. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2005. – 28 с.

10. Стеченко Д. М. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / Стеченко Д. М. – 3-тє вид., випр. – К. : Знання, 2006. – 262 с.

11. Федорчук О. В. Класифікація механізмів державного управління [Електронний ресурс] / О. В. Федорчук // Демократичне врядування : наук. вісн. – 2008. – Вип. 1. – Львів : ЛРІДУ НАДУ. – Режим доступу : <http://www.academy.lviv.ua>.

12. Харченко Н. П. Поняття механізму держави, наукові пошуки теоретико-правової дефініції / Н. П. Харченко // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия “Юридические науки”. – 2007. – Т. 20 (59). – № 2. – С. 278–284.

13. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : курс лекций / Г. В. Атаманчук. – 3-е изд., доп. – М. : ОМЕГА-Л, 2005. – 584 с.

14. Бакуменко В. Д. Виявлення комплексу проблем державного управління процесами європейської та євроатлантичної інтеграції України, розробка пропозицій щодо вдосконалення системи державного управління цими процесами [Електронний ресурс] : науководослідна робота / В. Д. Бакуменко, Д. О. Безносенко. – К. : НАДУ при Президентіві України ; Центр навчання і досліджень з європейської та євроатлантичної інтеграції України. – 41 с. – Режим доступу : <http://www.napa-eurostudies.org.ua/2-2.rtf>.

15. Політична економія : підручник / [Федоренко В. Г., Діденко О. М., Руженський М. М., Іткін О. Ф.] ; за наук. ред. В. Г. Федоренка. – К. : Алерта, 2008. – 487 с.

16. Словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sum.in.ua/s/mekhanizm>.

17. Мишина А. В. Механизм государственного регулирования экономики и направления повышения его эффективности в России : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. экон. наук : спец. 08.00.01 / А. В. Мишина. – Воронеж, 2009.

18. Трещевский Ю. И. Механизм государственного регулирования российской экономики: методология исследования, особенности формирования и повышение эффективности : автореф. дис. на соискание науч. степени док. экон. наук : спец. 08.00.01 / Ю. И. Трещевский. – Воронеж, 1999.

19. Панчук Н. А. Повышение эффективности государственного регулирования экономики отраслей АПК : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. экон. наук : спец. 08.00.05 / Н. А. Панчук. – Москва, 2011.

20. Антонова Н. Б. Государственное регулирование национальной экономики : курс лекций / Н. Б. Антонова, О. Б. Хорошко. – Мн. : Акад. упр. при Президенте Респ. Беларусь, 2009. – 253 с.